Anticariatele Iaşului*

Gavril ISTRATE

Cînd am descins în Iaşi, în 4 noiembrie 1933, ştiam că aveam să fac cunoştinţă cu un oraş încărcat de istorie şi de fapte mari şi mă aşteptam ca pe străzile lui să descifrez, sub paşii mei, ecourile trecerii pe aceleaşi străzi a atîtor oameni neobişnuiţi, de la Ştefan cel Mare, Miron Costin şi Neculce, pînă la Alecsandri, Kogălniceanu, Russo, Maiorescu, Eminescu, Creangă şi, mai departe, pînă în pragul secolului nostru, la mulţi alţii. Nu bănuiam însă că aveau să mă întîmpine, pe fiecare stradă, standuri de cărţi, cum nu cred că ar mai fi putut oferi vreun alt oraş din ţară.

Alături de oltenii cu cobiliţa încovoiată sub greutatea fructelor sau a legumelor, pe stradă te întîmpinau şi numeroşi librari. Anticariatele improvizate se luau, parcă, la întrecere cu magazinele de coloniale şi de textile, cu măcelăriile şi cu birturile, cu băcăniile şi cu cofetăriile, le întîlneai unde nu te aşteptai. Din Piaţa Unirii pînă la Socola şi la Nicolina, pe Păcurari, ca şi în Tătăraşi, cartea îţi ieşea pretutindeni înainte, în Piaţa Sfîntul Spiridon, ca şi la Hala Centrală.

În cîteva dintre evocările pe care Iorgu Iordan le-a creionat asupra lui Ibrăileanu, fostul lui profesor nu numai de la Universitate, ci şi de la Liceul Internat, el s-a oprit şi asupra celebrului anticar **Barasch**, de la care autorul *Spiritului critic* i-a cumpărat cele patru volume din *Histoire contemporaine*, de Anatole France, ca un fel de recompensă pentru editarea cursului (*Epoca Conachi*, 1909).

Un alt anticar cunoscut a fost **Kuppermann**.

Primul îşi avea anticariatul în Piaţa Unirii, iar celălalt pe Strada Lăpuşneanu, în localul ocupat în anii ’80 de centrul de aprovizionare cu produse din carne, IRIC, demolat în decembrie 1988.

Despre Barasch nu pot spune nimic, personal; îl ştiu doar după nume, din relatările altora; eu nu l-am mai apucat. Nici anticariatul lui Kuppermann nu mai exista ca unitate independentă, dedicată cărţii. În localul respectiv se instalase o firmă de tablouri, „Talisman”, unde se mai găseau şi cîteva cărţi, rămase după lichidarea anticariatului. Am cumpărat, printre altele, patru ani din colecţia revistei „Convorbiri literare”, începînd cu volumul al IV-lea, în care a debutat Eminescu (*Venere şi Madonă*, *Epigonii*, *Făt-Frumos din lacrimă* şi notiţa referitoare la serbarea de la Putna). Ţin minte că un volum legat costa 40 de lei. Tot acolo am găsit şi volumul lui Slavici, cu cele şapte *Novele din popor* (*Popa Tanda*, *Gura satului*, *O viaţă pierdută*, *La crucea din sat*, *Scormon*, *Budulea Taichii*, *Moara cu noroc*), volum dedicat lui Titu Maiorescu şi apărut la Bucureşti, în Editura Socec, 1881, în care avea să apară, doi ani mai tîrziu, şi volumul de *Poezii* al lui Eminescu.

* În mod excepţional, redacţia revistei „Philologica Jassyensia” a acceptat publicarea acestui articol cu normele ortografice anterioare reformei din 1993, respectând opţiunea dlui prof. dr. Gavril Istrate.

„Philologica Jassyensia”, An IV, Nr. 1, 2008, p. 185-210

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

Mai exista anticariatul **Şaraga**, plasat la colţul străzilor Lăpuşneanu cu Păcurari, într-o clădire care a supravieţuit pînă la introducerea liniei de tramvai pe Strada Banu (1984). Dispunea de o sală mare, foarte înaltă, iar noi, clienţii, eram nevoiţi să ne folosim de scară pentru a ajunge la rafturile superioare. Acesta era anticariatul cel mai mare, în perioada respectivă, la Iaşi, iar pe lîngă el erau altele, numeroase, mai puţin organizate, dintre care voi pomeni pe cel de pe Strada Sărărie, tocmai jos, în Tîrgu Cucului, şi pe cel din Strada Bătianu (astăzi Bulevardul Independenţei), puţin mai jos de Muzeul de Ştiinţe Naturale.

Nu pot să nu pomenesc, în rîndul celor care se ocupau atunci cu comercializarea cărţii, pe **George Pînzaru**, un tînăr de inimă, îndrăgostit de carte, bucuros ori de cîte ori putea să aducă un serviciu, cît de neînsemnat, cuiva. Mulţi studenţi de atunci şi-l amintesc nu numai cu plăcere, ci şi cu un sentiment de prietenie şi de recunoştinţă. I-am dedicat un articol în „Evenimentul" din 6 februarie 1995, intitulat *George Pînzaru sau despre elogiul omeniei* (reprodus în Istrate 2002: 212–215).

Locuiam la căminul Păcurari şi nu trecea o zi să nu mă abat pe la Şaraga, în imediata apropiere a căminului. Mi-am cumpărat mai întîi de acolo *Albumul paleografic* al lui I. Bianu şi N. Cartojan, de care aveam nevoie la proseminarul de literatură veche pe care îl făceam cu asistentul Grigore Scorpan. Mi-am procurat apoi prima ediţie a poeziilor Veronicăi Micle (1887) şi ediţia a doua a poeziilor lui Conachi (apărută în acelaşi an 1887), fabulele lui Alecu Donici, din Editura Şaraga, devenită încă de atunci o raritate bibliografică (multă vreme nu s-a găsit în Iaşi un al doilea exemplar în afară de al meu). Din aceeaşi editură proveneau *Doinele*[1] conjudeţeanului meu Victor Onişor [1894], volumele *Poezii* şi, respectiv, *Nuvele* de M. Eminescu, *Muza românească* a lui Constantin Stamati şi multe altele. Se mai găseau atunci la Şaraga, şi se puteau cumpăra, două cărţi de *Istoria limbii şi a literaturii române*, a lui I. Nădejde şi, respectiv, Aron Densusianu, cunoscutul denigrator al lui Eminescu. Dar se găsea şi *Istoria lui Ştefan cel Mare*, de Nicolae Iorga, apărută în 1904, la patru sute de ani de la moartea „zimbrului sobru şi regal", carte cutremurătoare care trebuie citită în genunchi, în faţa icoanei Mîntuitorului. Iată cum descria Iorga plecarea din Moldova a ostaşilor craiului Albert, după înfrîngerea de la Dumbrava Roşie:

> Aşa ieşiră Polonii din Moldova, şi o astfel de ieşire ticăloasă să o aibă în vecii vecilor toţi oamenii nedrepţi şi lacomi cari vor călca pămîntul muncit al ţării noastre, ca să ni stîngă neamul. Adîncurile codrilor şi rîpelor să nu ajungă pentru a li cuprinde trupurile sfărmate, şi buruienile pustiului să se ridice pe mormintele lor! Căci pămîntul e al acelui care l-a lucrat din neam în neam, şi a se atinge de dînsul e cea mai neiertată faptă de hoţie ce se poate săvîrşi într-un ceas blestemat (Iorga 1904: 242–243).

În acest ritm şi la această temperatură înaltă e scrisă toată cartea.

Poeziile lui Conachi au apărut, în acelaşi an, în două tiraje separate: unul în două părţi, în Colecţia Şaraga, cu copertele obişnuite ale acesteia (I, p. 1–144; II, p. 145–363), care contează ca fiind primul tiraj. Prezentarea în două volume este pur formală şi a fost determinată oarecum de raţiuni comerciale, de faptul că fiecare volum din colecţie se distribuia la preţul de 1 leu. Al doilea tiraj, într-un singur volum, este de fapt ediţia a doua, cum şi scrie pe copertă (inovaţie faţă de

[1] Toate doinele din această carte sînt culese din Zagra, satul natal al autorului.

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

ediția în două părți!). Altă deosebire, pe copertă, este adăugarea, sub titlul *Poezii*, a subtitlului *Alcătuiri şi tălmăciri*, luat, cum e uşor de observat, din prima ediție, apărută în anul 1856. În sfîrşit, tot cu privire la copertă, observăm că, spre deosebire de ediția în două părți, în care se indică doar *Colecția Şaraga*, la cealaltă mai găsim, în plus, următoarele informații: *Iaşi, Editura Librăriei „Frații Şaraga", 1888* (pe coperta exterioară şi *1887* pe cea interioară), iar dedesubt, dar numai pe coperta exterioară, *Toate drepturile rezervate*. În rest, nu mai sînt nici un fel de deosebiri; textele au fost reproduse după aceeaşi matriță. Vom remarca, spre exemplu, că ambele tiraje reprezintă pagina 97 fără alt text decît subtitlul *Alcătuiri*. Pe paginile anterioare este reprodusă prefața, al cărei titlu exact este *Schițe din viața şi familia Logofătului Konaki* (în ambele tiraje, se înțelege). Pe pagina 229, numai subtitlul *Tălmăciri*.

De anticariatul Şaraga mă leagă şi una dintre cele mai îndepărtate amintiri de natură bibliografică. Era în primăvara anului 1934, cînd întreprinderea fraților Şaraga împlinea o sută de ani şi îşi sărbătorea centenarul. Îşi pregătea însă, în acelaşi timp, şi lichidarea.

Cum treceam zilnic pe la anticariat, am descoperit la un moment dat o carte despre care ne vorbise asistentul Gheorghe Agavriloaie, la proseminarul de literatură română: G.Dem. Teodorescu, *Poezii populare* (Bucureşti, 1885). Mă bucuram, cu fiecare ocazie cînd o vedeam în raft, că n-a cumpărat-o altcineva, deşi prețul ei mare nu-mi permitea să sper că aş putea-o achiziționa vreodată. Costa 1000 de lei, ceea ce reprezenta masa mea, la cantină, pe două luni de zile.

De obicei întîrziam mult prin anticariat. Mă urcam pe scară şi cercetam toate rafturile, pline de surprizele cele mai neaşteptate. Cum nu scăpam ocazia şi mă opream, de fiecare dată, în fața raftului unde se găsea cartea „mea", nu i-a fost greu bătrînului Şaraga să observe că am pus ochii pe ceva şi a început să mă „ispitească" în fel şi chip. La început nu i-am dat nici un răspuns; mă făceam că nu înțeleg ce spune. Dar la un moment dat n-am mai putut rezista insistențelor lui şi i-am confirmat presupunerea:

– Da, am pus ochii pe o carte, dar nu vă pot spune pe care.

– De ce?

– Fiindcă prețul ei, de 1000 de lei, depăşeşte cu mult posibilitățile mele de cumpărare.

Am mai schimbat cîteva vorbe şi am plecat. Dar în ziua următoare eram din nou la anticariat. Bătrînul a început iar să mă ispitească:

– Acum cred că poți să-mi spui despre ce carte e vorba.

– N-am ce să vă spun din moment ce nu pot oferi nici un sfert din prețul ei.

După alte cîteva zile, dialogul a fost reluat:

– Nu mi-ai spus ce preț îmi poți oferi pe carte.

– Suma de care dispun eu nu-i de natură să ducă la un acord între noi, i-am răspuns eu.

– Nu poți să ştii dumneata lucrul acesta. Te văd pasionat pentru carte, dornic de a deveni proprietarul ei. Vreau să ți-o dau în amintirea lichidării anticariatului nostru. Dă-mi un preț simbolic.

– Nu vă pot oferi decît o sută de lei. Aceasta este suma maximă de care dispun, motiv pentru care v-am ascuns dorința mea atîta vreme.

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

– Bine, a dumitale să fie. Cine ştie, cu pasiunea de care dai dovadă nu se poate să nu răzbeşti în viaţă, să nu ajungi să scrii şi, poate, să-ţi aduci aminte şi de mine cumva.

A mai spus cîteva cuvinte pe care eu aproape că nu le-am mai auzit de bucurie că izbutisem să-mi procur cartea. A luat ştampila comemorativă, a aplicat-o pe foaia de titlu interior şi mi-a pus cartea în mînă. Era ziua de 31 martie 1934. „Mărţişorul" meu aşteptat atîta vreme întîrziase o lună încheiată; mi se dezvăluia în chiar ultima zi a lunii. Dar preţul lui adevărat îmi compensa toate aşteptările. Momentul respectiv nu-l pot uita. Şi iată că, după 60 de ani, a venit vremea să-i mulţumesc în scris bătrînului Şaraga pentru generozitatea lui, pentru bucuria pe care mi-a procurat-o în primul meu an de studenţie.

Cartea a fost considerată pierdută la un moment dat din cauză că o dusesem acasă, în Transilvania, şi, în anii trişti de după dictatul de la Viena, biblioteca mi-a fost vămuită şi am pierdut aproximativ 2000 de cărţi. Chiar îmi luasem gîndul de la ea şi, între timp, mi-am procurat alt exemplar. Dar exemplarul respectiv nu s-a pierdut şi am putut reproduce într-o copie, la xerox, atît ştampila comemorativă, cît şi semnătura studentului din anul I. [...] Exemplarul respectiv se găseşte acum în fondul de carte de la Casa Pogor, unde am donat-o, cum se poate dovedi cu adresa nr. 715 din 14 iulie 2000.

George Pînzaru nu dispunea de un local propriu pentru anticariatul lui. Toată zestrea îi era adăpostită într-o tarabă de formă aproape cubică, de înălţimea unui metru, instalată în faţa cinematografului „Trianon" („Republicii" de astăzi), în actuala grădină a restaurantului „Iaşul". Aşa cum tinerii de azi fac coadă, în sezonul cald, pentru a-şi lua o halbă de bere, noi ne îngrămădeam în faţa acelei lăzi, acoperită cu tablă, să nu pătrundă apa la cărţi în vreme de ploaie, ca să vedem ce surprize ne mai oferă prietenul nostru.

De la început m-a impresionat la George Pînzaru marea lui încredere în oameni, dorinţa de a ne întinde o mînă de ajutor nouă, studenţilor. M-am întrebat, de multe ori, ce l-a determinat pe omul acesta, care ne depăşea, sub raportul vîrstei, doar cu şase ani, să alerge zi de zi nu atît din dorinţa de a cîştiga parale, cît din nevoia de a ne face nouă o bucurie. Dispunea de mijloace materiale cu totul modeste. Am aflat, nu peste multă vreme, că obţinea cărţile pe care ni le oferea pe datorie, de la diverşi cunoscuţi, rămînînd să le achite numai după ce le „desfăcea". Împotriva acestui fapt, îşi permitea să-ţi acorde credit cînd nu aveai bani, chiar dacă te vedea pentru prima dată. În plus, găsea totdeauna o broşură sau un număr de revistă pe care ţi le oferea sub formă de „supliment" la cumpărătura făcută.

Este greu să înşir aici toate cărţile procurate cu ajutorul lui, dar cîteva voi aminti, totuşi, fără să încerc un criteriu absolut valoric al lor. Unele au valoare în sine, determinată de calitatea execuţiei ori de vechimea ediţiei. În această categorie aş pomeni *Albumul literar* din 15 martie 1886, în paginile căruia a fost publicată pentru prima dată poezia lui Eminescu *Nu mă înţelegi* (p. 9–10) şi *Almanach literar ilustrat* II, 1887, în care s-a retipărit *Luceafărul* (p. 26–38). Este vorba de o variantă a capodoperei eminesciene, de care nimeni n-a vorbit undeva, nici n-a fost menţionată de cineva, pînă la apariţia *Bibliografiei Mihai Eminescu 1866–1970*, Bucureşti, 1976, cum am arătat în articolul ***Luceafărul*** *(O „variantă" nesemnalată de specialişti)*, în „Cronica" din 1 aprilie 1983, p. 4, col. 1–4 (reprodus în Istrate1987: 299–303). Unele cărţi prezintă o importanţă deosebită prin diversele

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

însemnări datorate fie autorului însuşi, fie unor cititori neobişnuiţi. Printre acestea aş pomeni *De obşte gheografie*, 1795, de Amfilohie Hotiniul, cu adnotările lui Ibrăileanu. Tot aşa, unele traduceri ale lui Beldiman, din anii 1818 sau 1820, cu adnotările aceluiaşi Ibrăileanu. Un loc aparte ocupă, apoi, un exemplar din *Gramatica elementară* a lui A. Philippide, cu adnotările autorului (descris în Istrate 1983: 55–58), *Scrisorile de la Bistriţa* (ediţia franceză!), exemplar oferit cu autograf lui A. Philippide, ca şi cartea lui Leca Morariu, cu texte istroromâne, sau unul din volumele marelui lingvist italian Carlo Tagliavini. Numeroase ediţii rare, ca *Ion Vodă cel Cumplit*, de B.P. Hasdeu, ediţia I, poeziile lui Hrisoverghi, în ediţia din 1843, cu prefaţa lui Kogălniceanu, volumul *Dreptate* al lui Vlahuţă, ediţia 1914, cu autograf doctorului Vlahuţă, nepot al scriitorului, cele mai multe dintre cărţile lui Bolintineanu, în ediţii originale. Ediţii rare din opera lui Heliade Rădulescu, Conachi, Grigore Alexandrescu, Cezar Bolliac, Nicolae Filimon, Ion Ghica, Duiliu Zamfirescu, Barbu Şt. Delavrancea, aproape toate cărţile lui Coşbuc în ediţie princeps, ediţia princeps, splendid ilustrată, a cărţii lui Jules Verne, *Castelul din Carpaţi*, numeroase traduceri apărute în secolul al XIX-lea etc. O menţiune specială se cuvine pentru o serie de cărţi, de dimensiuni reduse, cum este *Muza de la Burdujăni*, a lui Costache Negruzzi, ori *Munţii* lui Demostene Botez, 1918, cu o prefaţă semnată de Ibrăileanu, sau mai ales ediţiile liliput ale *Luceafărului* lui Eminescu, din anii 1933–1936, cele mai mici cărţi din cîte s-au tipărit vreodată în ţara noastră. Am lăsat în mod intenţionat la urmă două cărţi de o importanţă deosebită nu numai prin valoarea lor, cît mai ales prin raritatea care le face ca şi necunoscute pentru cei mai mulţi dintre cititori. Este vorba de teza de doctorat a lui Ibrăileanu (1912) şi de prima ediţie a scrierilor lui Hogaş, apărută în acelaşi an, cunoscute doar în două şi, respectiv, trei exemplare. Teza lui Ibrăileanu, din care mai deţinea un exemplar Al. Piru şi colegul nostru Gh. Hîncu, din Galaţi (decedat acum cîţiva ani), nu se cunoaşte decît în aceste trei exemplare.

Ediţia I din scrierile lui Calistrat Hogaş, *Pe drumuri de munte*, apărută în 1912, a fost utilizată de Vladimir Streinu la alcătuirea celei pe care ne-a dat-o el însuşi, în Editura Fundaţiilor Regale (1944, 1947), dar exemplarul respectiv nu se mai ştie unde se găseşte, şi ultima editoare a lui Hogaş, Daciana Vlădoiu, nu l-a cunoscut. Singurul exemplar din această ediţie, care poate fi consultat, este cel din proprietatea mea (vezi relatarea pe care am făcut-o asupra acestei cărţi în Istrate 1993a: 50–54 şi apoi în Istrate 1997: 12–13).

Aceste două cărţi, pe care nu le-au văzut decît doi-trei specialişti de prin anii ’20 încoace, au stîrnit unele discuţii care nu se întemeiază pe constatări personale. S-a afirmat că ele au fost retrase din comerţ din cauza numărului mare de greşeli de tipar pe care le conţineau, fără să se ţină seama că, în ce-l priveşte pe Hogaş, nu se prezintă mai bine nici ediţia din 1914, ale cărei pagini corespund perfect cu ale celei din 1912 şi în care se menţin majoritatea greşelilor din textul incriminat şi, în plus, se mai adaugă şi altele.

În privinţa tezei de doctorat a lui Ibrăileanu, critica respectivă nu are nici un temei. Am recitit-o, cu atenţie deosebită, şi n-am găsit în cele 205 pagini ale ei decît o singură greşeală de tipar, şi aceea nesemnificativă: *cotradictorii* în locul lui *contradictorii* (Ibrăileanu 1912: 8).

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

O altă carte care suscită interes este cea intitulată *Cîntece şi versuri alese din cei mai buni scriitori români*, apărută la Bucureşti la Institutul de Arte Grafice Karol Göbl, I.St. Rasidescu, Strada Doamnei, 16, anul 1911, scrisă în alfabet rusesc, nu chirilic, în care ni s-ar fi părut mai potrivit, pînă la un punct. Nu ştiu dacă s-au mai imprimat sau nu şi alte cărţi cu acest alfabet, în vremea aceea. Cineva s-a gîndit să pună în mîna basarabenilor, după o sută de ani de stăpînire rusească peste Prut, o antologie de poezie românească de la Mioriţa, cu alte reproduceri din mai multe colecţii de poezii populare (Alecsandri, Bibicescu, Elena Sevastos, Miorn Pompiliu, Simion Florea Marian, basarabeanul George Madan, pînă la clasicii Grigore Alexandrescu, Vasile Alecsandri, Bolintineanu, Eminescu, Coşbuc, Al. Vlahuţă ş.a.). Alcătuitorul cărţii este basarabeanul George Madan, dar numele lui nu este indicat nicăieri, din prudenţă. Într-o ediţie anterioară, apărută în anul 1904, ne este indicat numele alcătuitorului antologiei (vezi Istrate 1993b: 28)[2].

Să mai semnalăm prima traducere a lui *Hamlet, Principele Danemarcei*, datorată lui D.P. Economu şi apărută la Bucureşti în Imprimeria lui Ferdinand, 1855, 127 de pagini (vezi prezentarea pe care am făcut-o acestei cărţi în Istrate 1994: 14). Efectuată din limba franceză, traducerea conţine numeroase neologisme care nu şi-au găsit totdeauna forma cea mai potrivită, după cum altele nu s-au păstrat în limba literară de mai tîrziu (*amoare*, *confiá*, *demembrement*, *devuement*, *faná*, *fatigat*, *inchietudine*, *infatigabil*, *inorant*, *jaluz*, *mervelios*, *moviment*, *orná*, *pasá* pentru *trece*, *veritate* etc.). Preferinţa traducătorului pentru pluralele în *-e*, în locul celor în *-uri*, marchează oarecare nesiguranţă care nu era numai a lui (*atace*, *discurse*, *disguste*, *gaje*, *geste*, *role*, *tumulte*, *verse*). Această formă de plural ţine locul, uneori, şi lui *-ii*: *augure*, *omagele*. În sfîrşit, nesiguranţa traducătorului se mai poate deduce şi din întrebuinţarea unor adverbe de tipul *alternativamente*, *bruscemente*, *cordialemente*, *procesionelmente*, preluate din limba franceză, unde sînt extrem de numeroase, ca, de altfel, şi în limbile italiană şi spaniolă. În limba noastră, numărul lor este infinit mai redus şi nu toate cele pe care le întîlnim în diverse texte din secolul al XIX-lea au ajuns pînă la noi, cum se poate constata şi din puţinele exemple de mai sus, din care s-a definitivat, în limbă, doar *cordialmente*.

Din franţuzeşte a tradus şi Grigore Pleşoian *Istoria Genovevei de Brabant*, apărută la Bucureşti, la Librăria Rumânească a D. Iosif Romanov şi tovărăşie, în anul 1838.

Să mai semnalăm apariţia, la Vălenii de Munte, în 1910, a cărticelei *Poeţii români de supt stăpînire rusească* (Antioh Cantemir, C. Stamati, I. Sîrbu) şi a poemului istoric *Dumbrava Roşie*, a lui Alecsandri, apărut la Iaşi, în Tipo-Litografia Naţională, 1872. Nu uit prima ediţie a *Poveştilor* lui Creangă (Iaşi, 1890), după cum se cuvin menţionate unele antologii sau manuale şcolare în care au fost introduse unele poezii ale lui Eminescu: *Parnasul român* (Braşov, 1892); *Antologie*, cu o prefaţă de N. Beldiceanu (Iaşi, Şaraga, 1893); *Carte de cetire* de M. Pompiliu şi I. Paul (Iaşi, Editura Tipografiei „Dacia”, 1897).

Numărul cărţilor achiziţionate pe vremuri prin anticariate este foarte mare şi nu poate fi vorba de o înşirare completă a lor. Ne mărginim doar la o listă selectivă.

[2] Un articol cuprinzător asupra activităţii, pe mai multe planuri, a lui G. Madan ne-a dat Vasile Badiu (1994: 71–78).

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

Reţin atenţia mai multe albume, printre care îl voi pomeni pe cel macedo-român, apărut prin grija lui V.A. Urechia, în anul 1880, la Bucureşti. La alcătuirea lui şi-au adus contribuţia o serie de scriitori şi oameni de cultură, din ţară şi de peste hotare, în frunte cu V. Alecsandri, Ion Creangă, B.P. Hasdeu, Fr. Miklosich, Emil Picot, Fr. Mistral, Iacob Mureşianu, S.Fl. Marian, Veronica Micle, Petre Ispirescu, Matilda Cugler Poni. Cred necesară reproducerea celor câteva rânduri ale lui B.P. Hasdeu referitoare la controversa dintre istorici şi filologii străini în privinţa locului pe care s-a format poporul român:

> Ungurii asigură că Românii sînt venetici în Dacia lui Traian, trecuţi acolo de peste Dunăre; Grecii pretind, din contra, că Românii sînt străini în Dacia lui Aurelian, veniţi acolo din regiunea Carpaţilor. Ungurii ne împing spre sud; Grecii ne trimet la nord. Lăsându-i să discute controversa genetică, Românul stă bine înfipt în ambele Dacii (Urechia 1880: 51).

Merită, de asemenea, să fie evidenţiat *Chanson bessarabienne* (Urechia 1880: 47), pentru sublinierea făcută acolo că numele Prutului irită toate inimile românilor.

N-am menţionat numeroasele cărţi de ştiinţă, originale sau traduceri, cum ar fi *Istoria naturală* a lui J.Ch. Cihac, apărută la Iaşi în 1837, sau *Minunele naturei, conversaţiuni asupra diferitelor obiecte interesante din ştiinţele naturale, fizică, chimie şi astronomie*, compuse de Julius Barash, în trei volume (Bucureşti, 1852).

Nu l-am pomenit nici pe A.D. Xenopol, cu *Istoria românilor*, în mai multe volume, cu *Istoria partidelor politice* şi cu *Études historiques sur le peuple roumain* (Iaşi, 1888), nici pe Aron Pumnul, cu cele patru volume (în şase părţi!) ale *Lepturariului românesc cules din scriptorii români* (Viena, 1862–1865), nici pe Ion al lui G. Sbiera, cu cartea *Aron Pumnul. Voci asupra vieţii şi însemnătăţii lui*, apărută la Cernăuţi, în anul 1889, nici volumul aceluiaşi autor, *Familiea Sbiera, după tradiţiune şi istorie. Amintiri din viaţa autorului*, apărut tot la Cernăuţi, în anul 1899. Volumul este oferit, cu un autograf, „Iubitului meu văr primariu, domnului Grigoriu T. Iliuţ, spre amintire de la autor Dr. I.G. Sbiera". Şi Pumnul, şi Sbiera erau latinişti, cum se ştie, dar, împotriva acestui fapt, cărţile sînt scrise într-o ortografie care are numai *î* şi *sînt*, *sîntem*, şi niciodată *â* sau *sunt*, *suntem*.

O menţiune specială trebuie făcută pentru cartea lui C. Stere, *Marele război şi politica României* (Bucureşti, 1918) şi pentru cea a lui Ion N. Nistor, *Istoria Basarabiei* (Cernăuţi, 1923).

Cu toată bogăţia anticariatelor din Iaşi, *Poeziile* lui Eminescu, în ediţia din 1883, n-au putut fi văzute niciodată. Această ediţie nu exista nici în Biblioteca Universităţii, după cum nu se găsea nici în alte biblioteci din Iaşi. În schimb, din ediţia a doua (1885) am putut să-mi procur două exemplare. Ediţia princeps aveam s-o descopăr la colegul meu de facultate D. Florea-Rarişte, care mi-a şi împrumutat-o, pe vreo două săptămîni, în vederea comparării textului cu cel din ediţia scoasă de G. Călinescu, în anul 1938. Exemplarul cu notările mele şi cu indicarea ordinii poeziilor, în ediţia Maiorescu, îl am încă, nu s-a pierdut. Colegul meu achiziţionase cartea de la A.C. Cuza, care scrisese cîteva cuvinte pe ea pentru fiul său, Gheorghe.

După război, Florea Rarişte, stabilit între timp la Cluj, mi-a spus la un moment dat: , dar n-am avut „curajul" să duc gîndul mai departe; mă temeam să nu-l

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

jignesc pe colegul meu, deşi eram dispus să-i ofer un preţ cu mult mai consistent decît cel pe care avea să-l obţină din partea altuia. Am încercat mari emoţii cînd am auzit că a vîndut-o; mă temeam să nu i se piardă urma. M-am liniştit însă cînd am aflat că ea a intrat în fondul Bibliotecii Universităţii din Cluj, unde şi-a găsit cel mai bun plasament posibil.

Un alt exemplar din ediţia princeps a *Poeziilor* lui Eminescu este cel de care s-a ocupat Şerban Cioculescu într-un articol publicat după moartea autorului, intitulat *Amintiri literare bucureştene* (vezi Cioculescu 2006). După ce a vorbit despre mai mulţi anticari din Bucureşti, s-a oprit la

> Doi profesori, G. Cardaş şi G. Potra, [care] deschiseseră şi ei anticariate pe numele soţiilor, primul la Casa Anticariatelor, al doilea în coasta ei, cu cele mai rare şi scumpe cărţi şi documente. La G. Cardaş, în absenţă, venise, prin 1942, un tînăr, oferind spre vînzare soţiei profesorului un exemplar de trei ori rar, ediţia princeps a *Poeziilor* lui Eminescu, legată în pergament, cu iniţialele fostului suveran şi cu semnătura autografă a lui Mihai Eminescu. Cerea un preţ exorbitant: o sută de mii de lei. Pus să vorbească la telefon cu G. Cardaş, acasă la el, acesta s-a oferit să vină la anticariat, dar tînărul, politicos, a pretins că datoria lui era să se deplaseze, că va lua un taxi şi-i va prezenta cartea.
>
> – Cum nu l-ai văzut dumneata, îmi spunea cu o mare părere de rău Cardaş, nu l-am văzut nici eu. S-a răzgîndit. Se vede că s-a temut să nu-i reţin cartea cu forţa.
>
> Presupun că era un fost legionar, că furgăsise cartea şi că a socotit mai prudent să nu dea ochii cu Cardaş. Oricum ar fi, era singurul exemplar al cărţii semnat de marele poet, la cererea lui A.C. Cuza, care apoi l-a dăruit regelui, în legătura cuvenită.

Ce s-a întîmplat, totuşi, cu acest exemplar? Mai există pe undeva sau i s-a pierdut urma? Mai poate spune cineva ceva în legătură cu el?

Cu ajutorul lui Pînzaru am reuşit să-mi completez colecţia revistei „Viaţa românească", de la primul număr (1906) pînă în anul 1930. El mi-a procurat aproape 400 de numere din revista „Bilete de papagal" şi peste 40 din „Cronica" (1915), iniţiate şi conduse, amîndouă, de Tudor Arghezi. Tot prin el au intrat în biblioteca mea publicaţiile moldoveneşti „Versuri şi proză", al cărei titlu, la început (1911), era numai „Versuri", şi cele 45 de numere din „Însemnări literare" (1919), apărute sub conducerea lui Sadoveanu şi Topîrceanu, sau mai vechile „Spicuitorul moldo-român", „Curier de ambe sexe", „Dacia literară", „Magazin istoric pentru Dacia", „Arhiva românească" a lui Kogălniceanu, precum şi „România viitoare" de la Paris (1850), cu controversata *Cîntarea României*. La toate acestea se mai adaugă „Contemporanul" (vechi!), „Lamura", cu unele poezii de tinereţe ale lui Lucian Blaga, „Cuget românesc", cu articolul atît de subiectiv şi de nedrept al lui Arghezi împotriva lui Rebreanu, şi încă multe altele. O achiziţie aparte o reprezintă un număr special din revista „Viaţa românească" (nr. 7 din anul 1909), difuzat sub titlul „Primăvara", cu coperta schimbată, destinat cititorilor din afara hotarelor ţării noastre, celor din Transilvania şi Bucovina, unde revista nu putea pătrunde cu numele ei adevărat. Cu titlul de mai sus, „Primăvara", a ajuns marea publicaţie ieşeană la Năsăud, unde poate fi văzută pînă azi colecţia anilor 1909–1911. Exemplarul achiziţionat de mine provine din Bucovina şi a fost descris, în mai multe rînduri, în articolele mele de istorie literară.

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

Dintre cărţile unor scriitori moldoveni tineri am reţinut placheta de debut a lui Demostene Botez, *Munţii* (1918), cu prefaţa lui Ibrăileanu, la care vom adăuga prima ediţie de *Parodii originale* a lui G. Topîrceanu (1916) şi volumul de debut al lui Al.A. Philippide, *Aur sterp* (1922), iar dintre cărţile rare din secolul trecut, ediţia mică a *Poeziilor* lui Grigore Alexandrescu, apărută la Iaşi în anul 1842, *Cîntece şi plîngeri* a lui Bolintineanu, imprimată tot la Iaşi în 1852, importante, amîndouă, printre altele, prin influenţele moldoveneşti care s-au strecurat în limba lor. În cazul ediţiei lui Grigore Alexandrescu vom menţiona şi frecvenţa relativ mare a conjuncţiei slave *i* în locul latinescului *şi* (*Toporul i pădurea*, *Boul i viţelul*, *Cînele i căţelul* etc.). Să încheiem deocamdată lista cu prima ediţie a *Poeziilor* lui Conachi (1856), cu *Păcatele tinereţelor* (1857) a lui C. Negruzzi şi cu *Ciocoii vechi şi noi* (1863) a lui Nicolae Filimon.

La anticariatul lui George Pînzaru am făcut cunoştinţă cu George Lesnea, cu care am avut şi cea dintîi convorbire pe teme literare. Îmi amintesc cum, la entuziasmul manifestat de mine pentru poezia lui Al.A. Philippide, el mi-a ripostat cu credinţa nestrămutată în versul clasic. I se părea că autorul *Aurului sterp* şi al *Stîncilor fulgerate* s-ar fi abătut de la nişte norme pe care el le credea de neînlocuit. Dar pe mine mă atrăgea tocmai abaterea de care se ferea Lesnea, şi apoi mai era şi o problemă de sentiment. Nu puteam uita că la cea dintîi emisiune radiofonică pe teme literare, în anul 1928, i-am ascultat citind din producţia proprie pe Al.A. Philippide şi pe Ion Pillat. Că primul mi-a rămas în minte cu poezia *Frontispiciu*, cu care se deschide volumul *Stînci fulgerate*: „Mi-am plăsmuit un suflet de ţăndări de bolid,/ Aerian şi aspru, cu nostalgii de vid,/ Sori strînşi şi-au stors cenuşa din hăuri să închege/ Năpraznicele aşchii de mii de ani pribege”. Ion Pillat a citit, dacă nu mă înşel, ceva din volumul *Biserica de altădată*, dar n-aş mai putea spune precis ce anume.

Prima carte a lui George Lesnea, *Veac tînăr*, am procurat-o de pe o tarabă a unui negustor din Piaţa Sfîntul Spiridon.

Pe Strada Brătianu (actualul Bulevard al Independenţei) era anticariatul lui **Löbel**, total neorganizat, ca proprietarul însuşi. Într-adevăr, evreul acesta avea nişte manifestări de-a dreptul curioase. Suspecta pe toată lumea care-i deschidea uşa şi ţipa ca un apucat. De la el am cumpărat un exemplar din dicţionarul spaniol-francez al lui Vicente Salva, pe care aveam să-l dezgrop, după război, de sub ruinele casei în care am locuit (Stradela Sărărie, nr. 40), aşa cum am procedat şi cu *Etymologicum Magnum Romaniae*, al lui B.P. Hasdeu şi cu alte cîteva cărţi rare. Am mai găsit acolo, de asemenea, peste zece volume din traducerile, româneşti şi franţuzeşti din literatura lui Blasco Ibanez.

Imediat după război, anticariatele se alimentau din bibliotecile abandonate ale celor care şi-au părăsit casele şi s-au refugiat din calea tăvălugului războiului. Surprizele erau dintre cele mai neaşteptate. La **Lungu**, pe Lăpuşneanu, în imediata vecinătate a Cinematografului Tineretului, la **Ackerman**, în localul restaurantului „Iaşul”, în partea de sus, unde este acuma intrarea în numitul restaurant[3], la **Eneida**, pe Brătianu, vizavi de Spitalul Sfântul Spiridon, în faţa statuii lui Miron Costin, în clădirea de la colţul străzilor Cuza-Vodă cu Dobrogeanu-Gherea, ori la Hala Centrală,

[3] Ackerman iniţiase, la un moment dat, şi un început de editură, unde au şi apărut două-trei cărţi, dintre care şi una a lui Tudor Arghezi: *Manual de morală practică*, Iaşi, Pygmalion, 1946.

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

unde am găsit ediţii rare din opera lui Alecsandri (*Balade*, 1852; *Doine şi lăcrimioare*, 1853; *Repertoriu dramatic*, 1852; *Opere complete*, 1875, patru volume), din cea a lui Delavrancea (*Între vis şi viaţă*, 1893; *Sultănica*, 1885; *Trubadurul*, 1887; *Apus de soare*, 1909), din cea a lui Duiliu Zamfirescu (*Fără titlu*, 1883) ori a lui Alexandru Vlahuţă (*Poezii*, 1887; *Iubire*, 1893; *Clipe de linişte*, 1907; *File rupte*, 1909; *Dreptate*, 1914, aceasta din urmă cu următorul autograf: „Iubitului meu nepot, Dr. E. Vlahuţă – îi doresc *dreptate*". A. Vlahuţă, Dragosloveni, 1 Januar 1915).

O menţiune specială vom face pentru *Poeziile* lui Eminescu, ediţia C. Botez (1933), exemplar tipărit „pentru dl Ibrăileanu", cum ni se spune pe pagina a doua a copertei din faţă, şi altă menţiune pentru exemplarul, cu poveştile „corozive" ale lui Creangă, incluse doar în 50 de exemplare din ediţia Kirileanu (1939), dintre care trei au fost aduse la Iaşi, de către acelaşi George Pînzaru, şi distribuite profesorilor Vasile Climescu, de la matematici, lui Gheorghe Agavriloaie şi mie.

Două dintre cărţile lui Sadoveanu sînt împodobite cu autograful scriitorului, şi anume *Un instigator* (1912): „Lui G. Ibrăileanu cu dragoste de prietin adevărat, 14 Fevr. 1912, Folticeni" şi *Privelişti dobrogene*: „Lui Mihai Codreanu, cu prietinie, 17 Martie 1914, F.".

Eugen Lovinescu este şi el prezent, cu un autograf, în biblioteca mea, pe una dintre primele lui lucrări, pe care numai foarte puţină lume o cunoaşte (*O chestie de sintaxă latină*, Bucureşti, 1904). Dedicaţia respectivă e din două părţi, şi anume: „Domnului Sava, profesor la Liceul din Botoşani" (pe coperta exterioară) şi „Prinos neînsemnat de stimă", Eugen Lovinescu, B. 1904, IV, 12 (pe cea interioară).

Nu lipseşte nici cunoscutul lingvist italian Carlo Tagliavini, care i-a oferit lui Philippide cartea sa *Rassegna delle publicazioni periodiche e recensioni*, apărută la Roma în 1928, cu următorul autograf: „Al prof. A. Philippide rispettoso omagi, C. Tagliavini", şi nici J.B. Hétrat, care semna, în anul 1901, pe volumul *Texte alese din scriitorii francesi ai secolului al XVIII-lea*, autograful: „Au poète Al Vlahuţă, hommage affectueux, J.B. Hétrat".

Dar autografele existente pe cărţile achiziţionate prin anticariatele din Iaşi de pe vremuri sînt mult mai numeroase. Ele provin de la autori de toate categoriile, din mai multe domenii de activitate, şi unele dintre ele, cel puţin, prezintă interes pentru raporturile dintre diferiţi scriitori, după cum altele pot interesa istoria literară însăşi.

De la anticariatul **Eneida**, de pe strada Brătianu (din faţa Spitalului Sfîntul Spiridon), am achiziţionat revista ieşeană „Buciumul român" (1877), în care s-a publicat pentru întîia dată *Ţiganiada* lui I. Budai-Deleanu, iar de la Atanasie Gheorghiu (de la capătul de sus al străzii Lăpuşneanu), din clădirea în care fusese instalată mai înainte (înainte de război!) librăria Cartea Românească, am cumpărat *Codicele voroneţian* (1885), *Literatura populară* a lui M. Gaster (1883), precum şi broşura lui Alexandru Marcu, *Un pittore romeno all'Academia di S. Luca, Giorgio Tatarescu*, cu un autograf acordat lui M. Sadoveanu: „Domnului M. Sadoveanu, în semn de înaltă stimă şi admiraţie. Alexandru Marcu, Roma, 26 noiembrie 1923".

În localul respectiv a funcţionat, la un moment dat, în timpul războiului, celebrul restaurant al lui Muţu, frecventat de scriitorii Sadoveanu, Mihai Codreanu, G. Topîrceanu, Ionel şi, mai ales, Păstorel Teodoreanu, pe care eu însumi l-am văzut, de mai multe ori, intrînd sau ieşind de acolo. Într-o asemenea ocazie, cînd el a ieşit foarte bine dispus de la Muţu, am avut o convorbire plăcută cu el în faţa

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

Căminului Păcurari, unde locuiam eu. Patronul restaurantului cunoştea cele mai intime preferinţe ale scriitorilor care-l frecventau. Ştia ce soi de vin preferă fiecare şi căuta să le satisfacă toate pretenţiile, motiv pentru care se şi bucura nu numai de mare încredere, ci şi de multă simpatie în rîndurile lor. Faptul se verifică prin mărturisirea lui Sadoveanu însuşi, care, în bucata intitulată *Filosofie*, scrie textual:

> Ne-am întîlnit a doua zi sara la Muţu Podgoreanu. Unii ieşeni îşi mai aduc poate aminte de această crîşmă modestă de pe Strada Lăpuşneanu. O fleică bună la grătar se putea consuma şi în altă parte în bătrîna capitală a Moldovei, însă vin mai bun decît la Muţu nu se putea găsi nicăiri (Sadoveanu 1946: 52; cf. şi Sadoveanu 1959: 118–119).

Muţu şi-a încheiat viaţa în mod tragic: a căzut victimă pogromului din 1941, cum iarăşi ne informează Sadoveanu în aceeaşi bucată.

Dintr-o tarabă din Hala Centrală am achiziţionat *Psaltirea scheiană*, ediţia Ion Bianu (Bucureşti, 1889), precum şi cartea lui I. Peltz, *Calea Văcăreşti*, pe care o aveam, de fapt, dar n-am putut renunţa la frumosul autograf cu care era împodobit acest exemplar, autograf pe care îl reproduc, în continuare: „Celui mai strălucit şi mai reprezentativ scriitor român, Domnului M. Sadoveanu, în semn de înaltă stimă şi admiraţie. Alexandru Marcu, Roma, 26 novembrie 1923".

La fel am procedat şi cu cartea lui Octav Botez, *Note pe marginea cărţilor*, pe care de asemenea o aveam şi am mai cumpărat-o o dată numai pentru autograful autorului.

În haosul din anticariatul lui Löbel de pe Strada Brătianu am descoperit lucrarea lui Al. Rosetti, *Le mot*, cu următorul autograf: „Domnului G. Călinescu, cu mare afecţiune", iar din cel din faţa statuii lui Miron Costin, în imediata apropiere a notariatului de stat (în colţ cu Strada Cuza-Vodă), am cumpărat cele două volume din *Chrestomatia română* (1891) a lui M. Gaster.

Am mai procurat, din anticariatele din Iaşi, aproape toate cărţile lui Simion Florea Marian, ca şi ediţiile poeziilor lui Coşbuc, de la *Fulger* (1887), *Pe pămîntul Turcului* (1886), *Blestem de mamă* (1886), apărute la Sibiu, în Biblioteca „Tribunei", la *Balade şi idile* (1893), *Fire de tort* (1896), *Antologie sanscrită* (1896), *Aeneis* (1896), *Sacontala* (1897), *Povestea unei coroane de oţel* (1899), *Războiul nostru pentru neatîrnare* (1899), *Ziarul unui Pierde-Vară* (1902), *Georgice* (1906), *Parmeno* (1908), *Don Carlos* (1910).

O menţiune specială trebuie să fac aici asupra cărţii lui A.M. Marmontel, *Belisarie*, care s-a bucurat de mai multe traduceri în limba română. A vorbit despre ea şi despre influenţa pe care a avut-o în introducerea unor idei noi în literatura noastră. D. Popovici, atît în *Ideologia literară a lui Ion Heliade Rădulescu* (1935), cît şi în *La littérature roumaine à l'époque des lumières* (1945).

Am găsit la anticariatele din Iaşi nu numai traducerea efectuată de Alexandrina Maghieru, apărută la Bucureşti, în Tipografia lui Eliade, în anul 1844, ci şi o ediţie franceză, apărută la Lausanne, în Elveţia, la 1771.

Am mai achiziţionat toate volumele de versuri ale lui Octavian Goga: *Poezii* (1906), *Ne cheamă pămîntul* (1909), *Din umbra zidurilor* (1913), *Cîntece fără ţară* (1916), precum şi volumele de proză politică *Însemnările unui trecător* (1911), *Mustul care fierbe* (1925), ori cel cu conferinţele culturale sau literare, *Precursori* (1930).

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

Printre cărţile achiziţionate de prin anticariate, după 1944, voi menţiona ediţia de *Poezii* de Eminescu (1938), adnotată de editorul Călinescu. Alte cărţi cu însemnări şi adnotări ale lui Călinescu sînt o ediţie a poeziilor lui G. Bacovia şi *Memorialul* lui Mihai D. Ralea. Despre toate am dat informaţii într-un articol publicat în „Cronica" din 25 mai 1984, p. 5, col. 1–4, intitulat *Cărţi adnotate de G. Călinescu*.

Cele două volume din opera lui Calistrat Hogaş, apărute la Editura Fundaţiilor Regale, în anii 1944, 1947, sub îngrijirea lui Vladimir Streinu, au fost adnotate de Şerban Cioculescu în vremea cînd acesta a funcţionat la catedra de literatură română de la Universitatea din Iaşi.

De unele cărţi se leagă nişte amintiri dintre care desprind una pentru cititorii mei. Profesorul Giorge Pascu, titularul catedrei de literatură română veche, îşi publica lucrările în editură proprie. Convenea cu tipografii şi ridica tot tirajul, pentru a-şi face singur producţia. Cărţile aveau preţuri ridicate şi, din cauza aceasta, nu toţi studenţii puteau să şi le procure pe această cale. Eu reuşisem să-mi cumpăr, încă în primul an de facultate, de la studenţii mai vechi, volumele referitoare la istoria literaturii vechi (secolele XVI, XVII şi XVIII, acesta din urmă în trei volume separate: cronicarii moldoveni şi munteni, ardelenii, cu Şcoala Ardeleană şi broşura privitoare la activitatea lui Dimitrie Cantemir). Mi-am procurat, de asemenea, dicţionarul macedoromân. În anul al doilea însă aveam nevoie şi de *Sufixele româneşti*, carte apărută în 1916 şi devenită foarte rară. De acasă de la autor puţini studenţi îşi puteau permite să o cumpere; costa 500 de lei, ceea ce echivala cu masa noastră pe o lună. Dar celui care se ducea acasă la Pascu şi solicita *Sufixele*... i se mai oferea şi „Revista critică", iniţiată şi condusă de el. Abonamentul anual la această publicaţie era de 200 de lei. Ceva mai tîrziu, cînd Pascu editase opera lui Creangă, studenţii erau solicitaţi s-o cumpere şi pe aceasta, deci alte sute de lei!

Nu puteam să mă gîndesc la procurarea pe aceste căi a cărţilor în cauză. Am renunţat la abonamentul la revistă, cu toate că unii studenţi din anii superiori pretindeau că lucrul acesta ar putea avea anume consecinţe la examene şi pîndeam ocazia să mă ajute anticarii. Contam, în primul rînd, pe George Pînzaru. N-a fost nevoie să aştept prea mult şi el mi-a procurat şi *Sufixele*, şi ediţia Creangă, în formatul mic din anul 1934; cealaltă, în formatul obişnuit, avea să apară ceva mai tîrziu (1939). Exemplarul din *Sufixe* aparţinuse mai înainte lui George Ivaşcu şi m-a costat doar 50 de lei în loc de 500.

Profesorul Pascu avea obiceiul să se plimbe prin amfiteatru în orele de seminar, şi mi-a văzut cartea pe bancă. M-a chestionat de unde o am şi n-a scăpat prilejul de a-mi reproşa că, din cauza noastră, a studenţilor care nu-l sprijinim, el nu poate scoate ediţia a doua. Ştiam că, împotriva vorbirii lui răstite, se calma dacă tu, student, aveai curajul să-i dai un răspuns pe măsură, şi i-am replicat:

> – Dar dumneavoastră ce aţi face, în locul nostru, cu punga noastră, avînd de ales între un exemplar cu 500 de lei şi unul cu 50?
>
> – Da! Aveţi şi dumneavoastră dreptate, mi-a spus, şi discuţia s-a încheiat fără urmări neplăcute pentru mine.

Dar am şi alte amintiri, oarecum de altă natură. Am găsit, la Pînzaru, la un moment dat, *Poeziile* lui Grigore Alexandrescu în ediţia rarisimă din 1838, pe care n-o avea atunci nici o bibliotecă din Iaşi, importantă, între altele, şi prin cîteva

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

particularităţi lingvistice deosebite, nemaiîntîlnite în alte opere literare din epocă, cum ar fi *oichi*, *veiche*, în locul lui *ochi*, *veche*. Nu aveam bani la mine şi l-am rugat pe Pînzaru să mi-o reţină cîteva zile. El a stăruit s-o iau şi să-i duc banii mai tîrziu, cînd îi voi avea. Dar eu am spus nu şi n-am luat-o. La cîteva zile, cînd am trecut s-o ridic, n-am mai găsit-o. Fusese pe acolo între timp un profesor care a văzut-o şi, deşi i s-a spus că era rezervată pentru mine, a luat-o, zicînd: „Lasă că am să i-o dau eu studentului Istrate". Dar nu m-am mai întîlnit cu ea nici atunci, nici mai tîrziu.

Altădată, la Ackerman, am descoperit *Salba literară* (1857), prima ediţie a prozei beletristice a lui Alecsandri, pe care n-am putut-o achiziţiona din cauza preţului exagerat de mare (5 000 de lei). Mi-a părut rău, se înţelege, cu atît mai rău cu cît acest volum mi-ar fi completat în mod fericit „fondul" Alecsandri, din care, aşa cum s-a putut vedea mai sus, aveam aproape toate ediţiile de bază.

*

N-a fost în intenţia mea să dau o listă completă a tuturor cărţilor achiziţionate prin anticariatele de altădată. Am vrut doar să evoc un aspect al Iaşului din vremea studenţiei mele, cînd pînă şi unele cărţi recente puteau fi găsite mai repede la anticariat decît la librărie. Am vrut să refac, pentru mulţumirea mea şi a unor colegi de generaţie, atmosfera aceea de încîntare cînd, aproape zilnic, ne întîlneam la una sau la alta din „anticăriile" existente şi, schimbînd impresii, aflam întotdeauna lucruri noi, de natură să ne facă să uităm pentru o clipă grijile apăsătoare ale zilei.

Am stăruit, poate, în unele amănunte din cauză că mi s-a părut că nu poate fi indiferentă circulaţia cărţii, în societatea noastră, la un moment dat, după cum nu poate să nu intereseze ce fel de cărţi aveau căutare într-o epocă în care numărul cititorilor de cărţi româneşti era în vizibilă creştere faţă de cei care preferau, încă, literatura străină. Am vrut, cu alte cuvinte, să subliniez rolul pozitiv pe care l-au îndeplinit anticariatele în promovarea culturii.

Iaşul a fost şi a rămas un oraş al visului. Trecerea pe aici a atîtor mari scriitori şi, în general, oameni ai spiritului, i-a creat o reputaţie pe care n-o mai are nici un alt oraş din ţară. Viaţa ieşenilor nu poate fi imaginată fără literatură şi fără istorie. Oricît ar trăi ei în prezent, sînt în permanenţă surprinşi convorbind cu trecutul, încercînd să aducă printre ei umbrele fără de moarte care şi-au purtat paşii pe străzile pe care trecem noi astăzi şi ne dirijează, de acolo de unde se vor fi găsind, arătîndu-ne drumul pe care trebuie să-l urmăm. În acelaşi timp, umbrele respective impun o anume atitudine şi un anume mod de gîndire nu numai ieşenilor propriu-zişi ori, în general, moldovenilor, ci şi altor români care au luat, întîmplător, contact cu atmosfera de aici. O mărturie elocventă, în acest sens, poate constitui un articol lui Romulus Dianu (1930: 1), pe care îl reproducem aici:

> Este mai pretutindeni o mişcare de dezmorţire, o căutare a spiritului, o reîntoarcere la cele bune, dar nicăiri ca la Iaşi.
>
> Puţine oraşe din ţară şi-au afirmat în concertul manifestărilor de viaţă românească o notă mai personală şi mai accentuată ca Iaşul. E cu neputinţă să treci prin oraşul orgoliului moldovenesc şi să nu observi că în această vie celulă dospeşte o burghezie naţională pe bază de cultură şi de avere şi că niciodată, pe aceste căi, Iaşul nu va înceta să dea artelor, ca şi politicii, elemente dintre cele mai valoroase, mai muncitoare şi mai cinstite. Nicăiri aproape în România nu se mai cunoaşte

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

sentimentul admirației. Românul nu mai ştie să admire. I se pare că e mai interesant şi mai inteligent să ia atitudine „contra". Iaşul a păstrat însă generozitățile proprii unei societăți liniştite, ierarhizate şi progresiste.

Iată de ce, la vestea mutării din Iaşi a revistei „Viața românească", ne-am temut imediat că schimbarea locului geografic va atrage o desfigurare involuntară a spiritului care strălucea în paginile ei. Şi temerea persistă.

Iaşul însă este sărăcit de o podoabă. Privirile acestei cetăți cu mulți cărturari, ştiuți şi neştiuți, nu se poate să nu fi învăluit cu regret cuibul sfărmat. Cu scriitorii lui, care, ca excelentul prozator de grai românesc Mihail Sadoveanu, exaltează miragiile Iaşului sau detestă cordial burghezia ieşeană, ca spiritualul Ionel Teodoreanu, oraşul acesta nu abdică de la titlul lui intelectual.

Sînt acolo destule gazete şi reviste literare, scrise decent de marea falangă locală, şi destule prilejuri pentru ca producția spirituală a Iaşului să se desfacă nu numai în ambalaj la Bucureşti, ci pe loc, între fii, între frați.

Iată de ce ştirea că peste cîteva zile Iaşul va avea o nouă mare librărie, ceva cu totul europenesc prin eleganță şi asortiment, ne-a bucurat, mai ales că invitarea la o asemenea întreprindere a fost făcută editorului de ispravă Ciornei.

Un oraş poate cere să i se dea cîrciumi, hoteluri, trotuar, dar să ceară o librărie, o expoziție permanentă a fructului muncii intelectuale din toată lumea, asta e ceva rar, neobişnuit, ceva care cinsteşte capitala Moldovei şi întăreşte simpatia ce avem pentru Iaşi, cu un spor de noblețe şi de sobrietate, de la care toate provinciile româneşti ar avea ceva de învățat.

O viziune asemănătoare asupra Iaşului ne-a dat şi poetul, nemoldovean şi el, Ion Minulescu, în *Retrospectivă sentimentală*, din volumul *Nu sunt ce par a fi*, apărut în deceniul al patrulea al secolului trecut, tocmai în perioada anticariatelor mele. Poezia i-a fost dedicată lui Eugen Herovanu, autorul frumosului volum *Oraşul Amintirilor*: „Revăd oraşul pribegiei mele –/ Neprețuit motiv de inspirare –/ Cu-acelaşi Vodă-Cuza, tronînd în piața mare/ Îndurerat de-atîtea vremuri grele...// Ştefan cel Sfînt şi-arată buzduganul/ Cu care-nspăimîntase întreg aliotmanul.../ Miron Costin letopisețu-şi scrie/ Cu sîngele Moldovei – izvor de apă vie.../ În jilțul lui, Asachi – poet şi fabulist –/ Pledează şi-astăzi pentru «curentul latinist».../ În fața teatrului, Vasile Alecsandri/ Se-ntreabă ca Hamlet: «A fi sau... a nu fi?».../ Mihai Kogălniceanu, la Copou,/ Repetă un capitol istoric, veşnic nou.../ Sărmanul Eminescu, într-un cearşaf de baie,/ Şi-aşteaptă epigonii flămînzi ca să-l despoaie,/ Şi-n timp ce turnul Goliei se-ntreabă ce să facă –/ Să-şi plîngă gloria defunctă sau să tacă;/ Biserica – minune unică – Sfîntul Sava,/ Ea singură-ți surîde, că-şi renoieşte slava!.../ Mîhnit de-atîtea regăsiri în mine/ Îmi lăcrimează ochii de ciudă şi ruşine,/ Şi cum n-aud pe nimeni, urîndu-mi «noapte bună»/ Cobor tăcut spre gară, cu Iaşii... mînă-n mînă!..." (Minulescu 1939: 324–325).

Pe lîngă unele cărți rare şi o serie de periodice cu care nu ți-e dat să te întîlneşti de multe ori în viață, anticariatele din Iaşi ne-au prilejuit, adesea, şi surprize de altă natură. În cărțile provenite de la un cunoscut istoric literar clujean, de la un eminent filolog bucureştean ori de la un naturalist ori chimist ieşean, am găsit „uitate" între file scrisori care pot interesa mişcarea noastră culturală, artistică, ştiințifică ori politică, dintr-o anumită perioadă, ca şi modul în care s-a reflectat marea unire din 1918 în conştiința unor tineri care se întorceau de pe front încălziți de realizarea marelui vis. Altele ne dezvăluie aspecte noi din viața unor mari

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

personalităţi ştiinţifice, ca Grigore Moisil, de exemplu, prezent şi el în creionările noastre cu trei scrisori de dragoste care mi-au parvenit tot prin bunăvoinţa lui George Pînzaru.

Să ne oprim, mai întîi, la cartea poştală ilustrată pe care Constantin Motaş i-o trimitea prietenului său, Ionică Botez, coleg la aceeaşi facultate de ştiinţe a Universităţii ieşene. Din cele cîteva cuvinte ale lui Motaş („La mulţi ani şi să ne vedem cu bine în România Mare!"), ne putem da seama de temperatura la care se pregăteau să-şi ilustreze locuriel de muncă tinerii specialişti.

Într-o scrisoare a lui Ion Bianu către Nicolae Drăgan, avem, pe lîngă unele informaţii care justifică absenţa filologului bucureştean de la primul congres de specialitate (Iaşi, 1926) şi o apreciere originală pe care i-o face lui Alexandru Philippide, autorul monumentalei lucrări *Originea românilor*.

Bogdan-Duică, la rîndul lui, cerea o serie de cărţi pentru seminarul lui de Istoria literaturii române moderne, de la Universitatea din Cluj.

Un interes deosebit prezintă cîteva scrisori ale lui Grigore Moisil, în care învăţatul matematician ne apare în cu totul altă ipostază decît în cele în care l-am putut cunoaşte pînă acuma. Este vorba de viaţa intimă a lui Grigri. Scrisorile sînt adresate domnişoarei Mărioara Neştian, profesoară la Şcoala de Arte şi Meserii, Copou, căsătorită mai tîrziu cu inginerul Casetti. A decedat în iunie 1988 şi înhumarea a avut loc pe data de 15 iunie, la Cimitirul Eternitatea. Scrisorile sînt foarte scurte. Autorului nu-i plăcea vorba lungă. Nu au nici un fel de titlu. Surprinde, ca în tot ce a scris Moisil, claritatea expunerii şi exprimarea directă a sentimentelor, fără nici un apel la metafore şi imagini inutile (le-am reprodus în Istrate 1998: 8). Pentru cei care ar dori să cunoască manifestările marelui matematician în afara specialităţii propriu-zise, recomandăm volumele publicate, după moartea lui, de doamna Viorica Moisil (Moisil 1979, Moisil 1989). În cea dintîi, Moisil se dovedeşte a fi un adevărat emul al lui Lucian Blaga în privinţa frumuseţii scrisorilor de dragoste, iar în cealaltă vedem în ce măsură poate contribui familia la succesul, pe toate planurile, pe care îl pot obţine odraslele ei.

Proiectul unei expuneri privind anticariatele din Iaşi l-am purtat foarte multă vreme în minte. El m-a însoţit pretutindeni unde am avut prilejul să discut despre cărţi cu cîte un prieten. Am stat multă vreme la îndoială dacă trebuie sau nu să duc proiectul la capăt. Încredinţat, pe de o parte, că lucrul nu-i chiar lipsit de interes, mă gîndeam, în acelaşi timp, că aş putea fi întîmpinat cu suspiciuni. M-a determinat să ies din pasivitate o nouă lectură a cărţii lui Tudor Arghezi, *Cu bastonul prin Bucureşti*, care era consemnată în bibliografia mea încă din anul apariţiei ei (1961), cu o trimitere la paginile 46–48 unde mi-a reţinut atenţia articolul intitulat *Anticarul*, din care îmi permit să extrag următoarele rînduri:

> Toţi dascălii, scriitorii şi ziariştii îşi aduc aminte de cîteva figuri, de acei cărturari cu librăria în spinare, care-ţi păstrau o ediţie rară, un volum vechi pentru gustul dumitale. Ei au umplut bibliotecile cu tipărituri de preţ, fără să fi reţinut atenţia şi pana scriitorilor prieteni cu dînşii. Au dispărut fără să li se prindă chipul şi meritul de nici o pagină din miile de hîrţoage vîndute prin neostoita lor sîrguinţă.
>
> Decanul şi savantul anticarilor din Bucureşti a fost un bibliofil Pohl în genul uncheaşului Chacornac din Paris. Cunoscut ebraist în sferele teologice de pe timpuri, omul de bibliotecă al învăţaţilor, arhiereilor şi mitropoliţilor noştri, beteag de un ochi,

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

pipernicit, dotat cu o memorie pe care nu o putea corecta decît Nicolae Iorga, el semăna cu Sfîntul Petru din iconografia ortodoxă.

Îl văd purtînd metania, blagoslovit de mîna gingaşe a Înalt Prea Sfinţitului Iosif şi-l aud argumentînd în salonul de primire al marelui ierarh:

– Am găsit pentru mata întîia ediţie a *Jidovului rătăcitor*... E undeva într-o casă, dar cere cam mult... O să mai pui o vorbă... o să vedem... Cred că o scot mai ieftin (Arghezi 1961: 47–48).

Dintre toţi anticarii din Iaşi pe care i-am cunoscut, cel care se apropie mai mult de Pohl al lui Arghezi mi s-a părut a fi George Pînzaru, acest autodidact de suflet care nu a urmat la şcoală decît două clase, dar prin lecturi spre care l-a îndrumat un frate mai mare, printr-un interes ieşit din comun în a se instrui, prin contactul cu foarte mulţi oameni care au răspuns bunătăţii sufletului lui cu aceeaşi metodă, el a devenit un mare sprijinitor al tuturor iubitorilor cărţii. A învăţat singur englezeşte şi, împotriva mijloacelor materiale cu totul modeste, a călătorit prin Italia, Franţa, Elveţia, după cum a fost şi în America, în Statele Unite, unde a rămas şase săptămîni. În calitate de ghid al ONT, apoi, a stabilit numeroase legături cu oameni de toate categoriile şi de toate vîrstele, de la simpli elevi la profesori universitari. Cu toţi aceştia a corespondat, le-a făcut cunoscute frumuseţile patriei noastre şi a primit de la ei mii de scrisori care se constituie în adevărate valori culturale. În sfîrşit, trebuie să menţionez faptul că, acum aproape 20 de ani, Pînzaru a luat iniţiativa alcătuirii unui album în care numeroase personalităţi ieşene – academicieni, profesori universitari, ingineri, medici, scriitori – şi-au împărtăşit impresiile asupra drumeţiei. Toate acestea se pot constitui într-o carte deosebit de utilă sub multe aspecte: posibilitatea de a cunoaşte oameni şi locuri, păstrarea sănătăţii, protejarea şi conservarea frumuseţilor naturale şi a bunurilor naţionale, dezvoltarea dragostei de ţară, stimularea imaginaţiei şi a creaţiei literare ş.a.[4].

Anticariatele despre care am vorbit au dispărut, rînd pe rînd, din motive pe care nu este cazul să le urmărim aici. Anticarii de acum 55–60 de ani nu mai sînt printre noi. A mai rămas doar unul, cel mai tînăr şi cel mai apropiat de noi, George Pînzaru, care va împlini în luna februarie 85 de ani.

Ani în şir, ne-am purtat paşii pe străzile pe care, altădată, erau adăpostite anticariatele despre care am încercat să vă spun cîte ceva, a căror amintire ne-a pus în faţa a numeroase întrebări. Le căutam, deşi ştiam bine că nu mai pot fi găsite. Sufeream, într-un fel, că nu ne mai ieşeau în întîmpinare cu o carte rară ori cu o revistă, cunoscută mai înainte doar din auzite.

Începutul anului 1993 a pus capăt acestei „nostalgii”. Din iniţiativa lui Dumitru Grumăzescu, Iaşul are iarăşi un anticariat. Un om tînăr, îndrăgostit de carte, priceput în relaţiile cu semenii, ceea ce ne poate permite să credem în iniţiativa lui, să fim încredinţaţi că intelectualii de toate vîrstele, îndrăgostiţi de literatură şi de artă, se vor putea întîlni, de acum înainte, într-un local în care vor găsi cartea pe care o doresc şi vor avea posibilitatea să schimbe o idee cu alţi cititori pasionaţi. Iaşul, cu marea lui tradiţie de cultură, avea nevoie de acest loc de întîlnire şi de schimb de idei, aşa cum oamenii au nevoie de aer şi de apă. Avea nevoie de această Casă a Cărţii.

[4] Cartea respectivă, intitulată *Călătorului îi şade bine cu drumul: Jurnal de George Pînzaru*, a apărut, în sfîrşit, la Editura Cronica, în 1996. Ea înglobează peste patruzeci de colaboratori.

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

Să sperăm că totul s-a săvîrşit într-un ceas bun şi că de aici nu poate rezulta decît un profit adevărat atît pentru carte, cît şi pentru cititor.

(Textul articolului de față reprezintă conținutul conferinței „Anticariatele ieşene”, susținută de autor la Galeriile Anticariat, în data de 22 ianuarie 1993.)

Bibliografie

Arghezi 1961: Tudor Arghezi, *Cu bastonul prin Bucureşti*, Bucureşti, Editura pentru Literatură.

Badiu 1994: Vasile Badiu, *Gheorghe V. Madan*, in „Revista de istorie şi teorie literară”, 42, nr. 1, p. 71–78.

Cioculescu 2006: Şerban Cioculescu, *Amintiri literare bucureştene. Anticarii de altădată*, texte inedite, in „România literară”, vol. 39, nr. 2/18–24 ianuarie, p. 16–17.

Dianu 1930: Romulus Dianu, *Iaşul, bunăoară...*, in „Curentul”, 9 mai, p. 1, col. 2.

Iorga 1904: Nicolae Iorga, *Istoria lui Ştefan cel Mare*, Bucureşti, Editura Minerva.

Ibrăileanu 1912: Garabet Ibrăileanu, *Opera literară a dlui Vlahuţă*, Iaşi.

Istrate 1983: Gavril Istrate, *Un exemplar din **Gramatica elementară** a lui A. Philippide, adnotat de autor*, in *Alexandru Philippide, 50 de ani de la moarte. Studii*, Iaşi, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”, p. 55–58.

Istrate 1987: Gavril Istrate, *Studii eminesciene*, Iaşi, Editura Junimea.

Istrate 1993a: Gavril Istrate, *Prima ediţie a scrierilor lui Calistrat Hogaş*, in „Însemnări ieşene”, nr. 2, p. 50–54.

Istrate 1993b: Gavril Istrate, *Poezia lui Coşbuc în Basarabia*, in „Dacia literară”, vol. 3, nr. 10, p. 28.

Istrate 1994: Gavril Istrate, *Prima traducere a lui **Hamlet** în limba română*, in „Evenimentul”, 18 iulie, p. 14, col. 5–6.

Istrate 1997: Gavril Istrate, *Calistrat Hogaş – 150. Odiseea primei ediţii*, in „România literară”, vol. 30, nr. 25/25 iunie, p. 12–13.

Istrate 1992: Gavril Istrate, *Scrisori ale lui Grigore Moisil*, in „Cronica”, 15–31 martie, p. 8, col. 1.

Istrate 2002: Gavril Istrate, *Studii şi portrete*, vol. II, Iaşi, Editura Cronica.

Minulescu 1939: Ion Minulescu, *Versuri*, Bucureşti, Fundaţia pentru Literatură şi Artă.

Moisil 1979: Viorica Moisil, *Un om ca oricare altul. Grigore Moisil*, Bucureşti, Editura Albatros.

Moisil 1989: Viorica Moisil, *O familie ca oricare alta*, Bucureşti, Editura Cartea Românească.

Onişor [1894]: Victor Onişor, *Doine şi strigături din Ardeal. Culese şi publicate întocmai cum le zice poporul*, partea I, Iaşi.

Sadoveanu 1946: Mihail Sadoveanu, *Fantazii răsăritene*, Bucureşti, Editura de Stat pentru Literatură şi Artă.

Sadoveanu 1959: Mihail Sadoveanu, *Opere*, vol. XVII, Bucureşti, Editura de Stat pentru Literatură şi Artă.

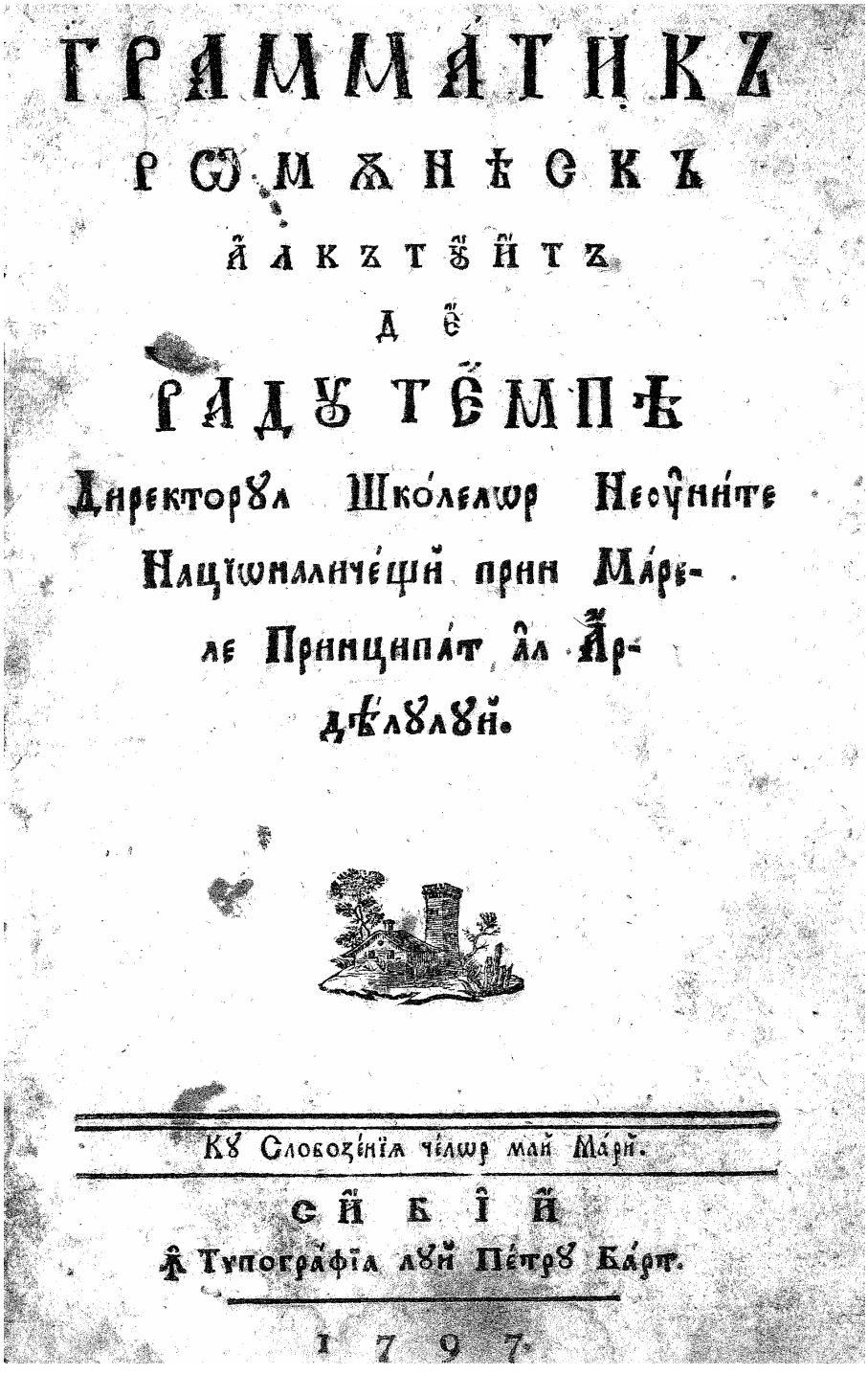
Urechia 1880: V.A. Urechia, *Album macedo-român*, Bucureşti, Societatea de Cultură Macedo-Română.

Les antiquaires de Iaşi

L’article ci-dessus évoque l’atmosphère de la ville de Iaşi au cours des années ’30 du XX-ième siècle, une époque où les antiquaires étaient les personnages incontournables d’une vie culturelle et intellectuelle effervescente. Dans leurs boutiques on trouvait des textes rares, des manuscrits anciens, et, des fois, les gestes d’une amitié explicable seulement par la passion solidaire pour le Livre.

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iaşi
România

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

ГРАММАТИКЪ
РОМЪНЕСКЪ
АЛКЪТУЇТЪ
ДЕ
РАДУ ТЕМПЕ
Директорюл Школелор Неоуниите
Нацїонялнчещй прин Мари-
ле Принципат ал Ар-
дялюй.
Къ Слобозїнїм чїлор май Мари.
СЇБІЇ
Ла Типографїа луй Петру Барт.
1797.

[*] În paginile ce urmează prezentăm un grupaj de fotocopii după paginile de titlu ale unor cărți rare din biblioteca personală, pe care dl profesor Gavril Istrate a avut bunăvoința să ni le pună la dispoziție pentru a ilustra lucrarea Domniei sale.

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

Ballade

DE

VICTOR HUGO.

Traduse

DE

G. NEGRUZZI.

Iaşii

La Kantora Foaiei Sătești.

1845.

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

DOINE

ШІ

ЛЪКРІМІОАРЕ

DE

B. ALEKSANDRI

1842-1852

PARIS

DE SOYE ET BOUCHET, IMPRIMEURS

36, RUE DE SEINE

1853

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

A. J. Odobescu.

ΦΕΥΔΟ-ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟΣ

EPISTOLA

scrisă cu gêndŭ să fiă Precuvêntare la cartea

MANUALUL VENATORULUI

GAVRIL ISTRATE

BUCURESCI
TIPOGRAPHIA STATULUI
1874

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

POESII POPULARE

ROMÂNE:

MOSIŬ-AJUNULŬ. — COLINDELE. — STÉUA SI VICLEIMULŬ. — VASILCA. LUGUSORULŬ. — SORCOVA. — ORAŢII DE NUNTĂ. — RUGĂCIUNI, CÂNTECE, JOCURI DE COPII. — LĂZĂRELULŬ. PAPARUDELE SI CALOIANULŬ. — GHICITORI, ÎNTREBĂRI SI PROBLEME NUMERICE — GLUME SI PARODII. — CÂNTECE DE LUME. —DESCÂNTECE SI PROGNOSTICE. — VERSURI DIN BASME. — CÂNTECE VECHI.

CULEGERE

DE

G. DEM. TEODORESCU,

licenţiatŭ în litere de la universitatea din Paris,
profesorŭ la liceiele Sf. Sava si Mateiŭ-Basarabŭ, cursŭ superiorŭ.

Institutul de Istorie Studiul anul I
31 Martie 1934

BIBLIOTECA CENTRALĂ A UNIVERSITĂŢII „AL. I. CUZA” — IAŞI — 1930 — 1933

1885.

BUCURESCI.

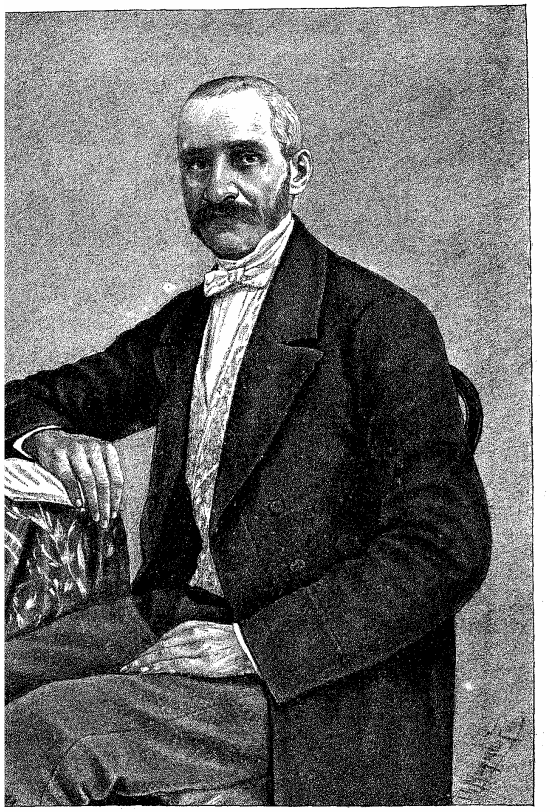
TIPOGRAFIA MODERNĂ " GREGORIE LUIS, STRADA ACADEMIEI, 24

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

Aron Pumnul.
27. Noemvre 1818. — 12/24 Ianuariŭ 1866

ARON PUMNUL.

Voci

asupra

vieţii și însĕmnătăţii luĭ,

dimpreună cu

documintele relative la înființarea catedrei de limba și literătura romînească la gimnasiul superior din Cernăuț,

precum și

scrierile luĭ mărunte și fragmentare,

publicate de

D-rul Ion al luĭ G. Sbiera,
profesor t. r. la universitatea din Cernăuț, membru al Academiei Romîne din Bucuresci, membru onorariŭ, saŭ fundătoriŭ, al maĭ multor soțietăți literare, etc.

Cu spesele acordate din fundăciunea Pumnuleană de către
Soțietatea pentru cultura și literătura romînă în Bucovina.

Cu portretul luĭ Pumnul.

CERNĂUȚ 1889.
Editura Soțietății. — Tipografiea archiepiscopală.

Iubitului meu var primariu, Domnului
Grigoriu T. Tiriș, spre aminlire
dela autor Dr I.G. Sbiera

Familiea Sbiera,

după tradiţiune şi istorie

şi

Amintiri din viiaţa autorului.

De

Dr. Ion G. Sbiera,
profesor universitar în Cernăuţ, membru al Academiei Romîne in Bucureşti, membru fundătoriŭ şi onorariŭ al mai multor soţietăţi culturale, etc.

Cu noauĕ ilustraţiunĭ familiare.

(*Scriere înmulţită prin tiparĭŭ ca manuscript.*)

CERNĂUŢ.
Tipografiea universitară i. r. a luĭ R. Eckhardt.
1899.

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)

LECA MORARIU

Lu Fraţi Noştri

Libru lu Rumeri din Istrie
Cartea Romînilor din Istria
Il libro degli Rumeni Istriani

Iaşi 1934, decembrie 1.
Ystatiadevărul
student

Lu gospodinu
Al. Philippide
cu bună ţirimę
6 Pomeridiu 1929 Leca Mălinăru

SUSNEVITA (VALDARSA) — JEIĂN (SEIANE)
1928
EDITURA REVISTEI „FĂT-FRUMOS"
12133 SUCEAVA, ROMÂNIA

BDD-A852 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:04 UTC)